ISSN 2524-0374

УДК 343.14. 35
DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-9/43

ІДЕНТИФІКАЦІЙНІ ОЗНАКИ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ: ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ВИЯВЛЕННЯ І ДОКУМЕНТУВАННЯ

IDENTIFICATION (DEMASKING) INDICATORS OF CRIMINAL OFFENCES IN THE SPHERE OF OFFICIAL ACTIVITY AND PUBLIC SERVICES: IMPLICATIONS FOR DETECTION AND DOCUMENTATION

Пилипенко С.М., аспірант
Національна академія Служби безпеки України

Стаття пропонує прикладну модель ідентифікаційних (демаскуючих) ознак злочинів розділу XVII КК України у сфері службової діяльності та надання публічних послуг і трансформує її в процесуально коректні процедури документування в межах оперативно-розшукової діяльності (ОРД) з подальшим використанням у кримінальному провадженні. У фокусі – побудова операційної матриці «ознака → джерела відомостей → тактичні дії ОРД → процесуальна фіксація → фільтри належності/допустимості», яка уніфікує виявлення та доказове оформлення службових і «публічно-сервісних» складів (зловживання владою чи повноваженнями, перевищення, службове підроблення/недбалість, підкуп/зловживання впливом, порушення декларування). Методологія поєднує системно-структурний і порівняльно-правовий підходи, казуїстичний аналіз мікрокейсів, а також теоретико-правове моделювання ланцюга «індикатор → доказ». Запропоновано покроковий алгоритм документування в ОРД: перевірка мандата й меж повноважень; планування дій з урахуванням ризику провокації; одержання первинних матеріалів із суцільною технічною фіксацією ключових епізодів (контакти, передання вигоди, аномальні реєстраційні дії); забезпечення відтворюваності (таймстемпи, журнали доступу, контрольні списки, хеш-суми/контрольні суми, пакування/зберігання); коректна процесуалізація результатів (протоколи, документи, експертні висновки) та підготовка до незалежної перевірки стороною захисту. Сформовано чек-листи для основних груп складів, «антипровокаційний» тест (у т.ч. для контролю за вчиненням злочину), таблицю типових ризиків недопустимості з контрзаходами, а також операційну карту джерел (реєстри, службові журнали, CRM/АСДС, відеосервери, метадані, фінансові транзакції й трасування активів). Практична цінність полягає у стандартизації документування ОРД, зниженні ризику визнання доказів недопустимими, підвищенні передбачуваності кваліфікації та судової оцінки, а також у можливості інтегрувати матрицю ознак і чек-листи у внутрішні інструкції підрозділів.

Ключові слова: службова особа, публічні послуги, ідентифікаційні (демаскуючі) ознаки, оперативно-розшукова діяльність, технічна фіксація, ланцюг походження доказу, допустимість доказів, контроль за вчиненням злочину, провокація.

The article proposes an applied model of identification (demasking) indicators for offences under Chapter XVII of the Criminal Code of Ukraine in the sphere of official activity and the provision of public services, and translates this model into procedurally sound documentation routines within operational-search activity (OSA) for subsequent use in criminal proceedings. The focus is on building an operational matrix "indicator → sources of information → OSA tactical actions → procedural recording → relevance/admissibility filters," which standardises the detection and evidentiary formalisation of service-related and "public-service" offences (abuse of office or authority, excess of powers, official forgery/negligence, bribery/abuse of influence, and declaration offences). The methodology combines a system-structural and comparative-legal approach, casuistic analysis of micro-cases, and theoretical-legal modelling of the "indicator → evidence" chain.

A step-by-step OSA documentation algorithm is proposed: verification of mandate and limits of authority; planning actions with due regard to the risk of provocation; obtaining primary materials with continuous technical recording of key episodes (contacts, transfer of an undue advantage, anomalous registration actions); ensuring reproducibility (timestamps, access logs, control checklists, hash values/checksums, packaging/storage); proper procedural formalisation of results (records, documents, expert opinions) and preparation for independent verification by the defence. Checklists are provided for the main groups of offences, together with an "anti-provocation" test (including for controlled operations), a table of typical inadmissibility risks with countermeasures, and an operational map of sources (registers, service logs, CRM/ASDS systems, video servers, metadata, financial transactions and asset tracing). The practical value lies in standardising OSA documentation, reducing the risk of evidence being ruled inadmissible, increasing the predictability of legal qualification and judicial assessment, and enabling the integration of the indicator matrix and checklists into units' internal instructions.

Key words: public official, public services, identification (demasking) indicators, operational-search activity, technical recording, chain of custody, admissibility of evidence, controlled operations, provocation.

Актуальність теми. Сфера службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, належить до зон підвищених корупційних і владно-управлінських ризиків, де ідентифікаційні (демаскуючі) ознаки правопорушень безпосередньо визначають успіх їх виявлення й процесуально коректного документування. Коректне тлумачення стрижневих дефініцій Кримінального кодексу України – «службової особи», «особи, що надає публічні послуги», «неправомірної вигоди», а також кваліфікаторів «істотної шкоди» та «тяжких наслідків» – задає рамку для вибору джерел відомостей і методів фіксації, а відтак і для побудови доказування за складами розділу XVII КК України [7]. Водночас саме процесуальні фільтри Кримінального процесуального кодексу – належність, допустимість, достовірність і достатність – визначають, чи набудуть зібрані в ОРД матеріали статусу повноцінних доказів у суді (статті 84–101, 103, 107 КПК) [8]. Антикорупційне законодавство конкретизує суб'єктний склад і коло обов'язків щодо декларування та запобігання конфлікту інтересів, що прямо впливає на карти «red flags» і маршрути збирання доказової інформації [25].

Сучасна практика Верховного Суду, відображена в узагальненнях Касаційного кримінального суду за 2025 рік, акцентує на чіткому розмежуванні зловживання владою і перевищення повноважень, на тесті «вимагання» як обтяжливої ознаки підкупу, на значенні порогів шкоди та на антипровокаційних критеріях оцінки матеріалів НСРД і контрольованих операцій [4; 5]. У площині стандартів ЄСПЛ ключовим є підхід у справі *Teixeira de Castro v. Portugal*, який вимагає від органів влади пасивної позиції спостереження, забороняє створення злочину штучно та зобов'язує демонструвати ініціативу саме правопорушника; будь-яка провокація «обнуляє» доказову цінність результатів ОРД, навіть якщо вони формально зібрані

з технічною фіксацією [6]. Отже, ОРД виступає не «передпроцесуальною зоною без правил», а першою ланкою процесуального ланцюга, де помилки на етапі планування дій, визначення мандата, фіксації контактів і збереження носіїв породжують фатальні дефекти допустимості на судовій стадії.

Доктрина кримінального процесуального доказування послідовно наголошує, що якість доказів визначається єдністю змістової релевантності та процесуальної форми: належні фактичні дані мають бути отримані з установленого законом джерела уповноваженим суб'єктом і закріплені у спосіб, передбачений процесуальним законом [10–21; 23; 27]. Для службових і «публічно-сервісних» складів це означає перехід від інтуїтивних «ознакових» списків до операційної матриці «ознака → джерело → тактична дія ОРД → процесуальна фіксація → фільтр допустимості», яка уніфікує роботу підрозділів виявлення і слідчих, мінімізує контакт із доказовими «сірими зонами» (неналежні носії, розриви в логах, неідентифіковані посередники) і забезпечує відтворюваність результатів для сторони захисту та суду (суцільна аудіо-/відеофіксація ключових епізодів, таймстемпи, журнали доступу, контрольні/хеш-суми, належне пакування і зберігання).

У цьому контексті ідентифікаційні (демаскуючі) ознаки виконують подвійну функцію. По-перше, вони виступають детекторами типових відхилень у службових процесах і наданнях публічних послуг (аномальні реєстраційні дії, «незвичний час», відсутність первинних документів, зв'язок транзакцій із владними рішеннями, конфлікт інтересів). По-друге, вони слугують процесуальними орієнтирами для побудови карти джерел і послідовності дій, які забезпечують належність і допустимість доказів (визначення кола документів і реєстрів, планування НСРД/контролю за вчиненням злочину без підбурювання, технічна фіксація, експертне підтвердження шкоди й причинного зв'язку) [24].

Відтак актуальною є потреба в уніфікованій моделі документування в ОРД, що інтегрує нормативну рамку КК і КПК, актуальні позиції Верховного Суду та стандарти ЄСПЛ і яка трансформує «мову ознак» у перевірювані судом докази. Саме таку прикладну модель – із класифікацією «red flags», алгоритмом документування, антипровокаційним чек-листом і таблицею процесуальних ризиків – пропонує ця стаття, орієнтуючи практику на прогнозовану кваліфікацію та стійкість доказів у судовому розгляді.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній доктрині кримінального процесу питання доказування у справах про злочини у сфері службової діяльності та надання публічних послуг традиційно розглядаються в єдності змістової та процесуальної площин: належні фактичні дані мають походити з установлених законом джерел, бути здобутими уповноваженим суб'єктом і закріпленими у спосіб, визначений процесуальним законом [10–21; 27]. На цій методологічній основі вибудувано підходи до розмежування інститутів належності, допустимості, достовірності й достатності доказів, що виступають «фільтрами» придатності матеріалів для суду, у тому числі тих, що отримані в межах оперативно-розшукової діяльності (ОРД) [1–3; 6; 9; 11–14;16–24; 27].

Сучасні узагальнення Касаційного кримінального суду Верховного Суду (І півріччя 2025 р.; липень 2025 р.) деталізують кілька критично важливих для цієї тематики блоків: (1) розмежування «зловживання» і «перевищення» через фокус на межах повноважень та інтересах служби/юридичної особи; (2) тлумачення «вимагання» як обтяжливої ознаки підкупу; (3) значення порогів «істотної шкоди» й «тяжких наслідків» для кваліфікації і доказування причинно-наслідкового зв'язку; (4) процесуальні стандарти роботи з матеріалами НСРД, у т.ч. вимоги до технічної фіксації та виключення ознак провокації [4; 5]. У площині конвенційних стандартів ЄСПЛ фундаментальним залишається підхід, сформований у справі *Teixeira de Castro v. Portugal*, який вимагає пасивної ролі державних органів, забороняє штучне створення злочину і фактично «відсікає» результати, здобуті шляхом провокації, незалежно від наявності формальної фіксації [28]. Ці позиції задають практичні межі планування ОРД і процесуального оформлення її результатів у доказову форму.

Наукова література, репрезентована, зокрема, працями українських правників, послідовно підкреслює, що матеріали ОРД можуть виконувати евристичну, орієнтовну і доказову функції лише за умови суворого додержання приписів КПК України щодо законності джерела походження відомостей, процесуальної компетенції суб'єкта їх одержання та належної форми процесуальної фіксації (протокол, додатки, технічні носії), а також забезпечення їх перевірності та відтворюваності для сторони захисту [1–3; 6; 9; 11–14;16–24; 27]. У цій логіці розкриваються й прикладні аспекти використання результатів НСРД, контролю за вчиненням злочину, документування передачі неправомірної вигоди та трасування активів: від картографування повноважень і «інтересу служби» до технічної фіксації, збереження носіїв і аудит-трейлу [14].

Водночас у вітчизняній практиці все ще бракує уніфікованого інструментарію, який би безпосередньо зводив ідентифікаційні (демаскуючі) ознаки конкретних складів до операційних рішень ОРД і далі – до процесуального оформлення, придатного для судової перевірки. Наявні огляди судової практики та доктринальні напрацювання окреслюють критерії й підходи, проте не завжди пропонують цілісну «матрицю» типу «ознака → джерело → тактична дія → процесуальна форма → фільтр допустимості → ризики/контрзаходи» для груп складів розділу XVII КК. Заповненню цієї прогалини і присвячено подальший виклад: стаття пропонує систематизовану класифікацію «red flags» для службових та «публічно-сервісних» правопорушень, поєднану з покроковим алгоритмом документування в ОРД і наборами перевірок, що відповідають вимогам КПК та стандартам ЄСПЛ [4; 5; 7; 24].

Метою цього дослідження є побудова прикладної моделі ідентифікаційних (демаскуючих) ознак складів злочинів розділу XVII Кримінального кодексу України та розроблення алгоритму їх належного документування – від етапу оперативно-розшукової діяльності до стадії судової перевірки придатності доказів, з інтеграцією вимог Кримінального процесуального кодексу, Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», антикорупційного законодавства і релевантних стандартів судової практики.

Виклад основного матеріалу. Стрижневі дефініції Кримінального кодексу України, що окреслюють коло «службових осіб» та «осіб, які надають публічні послуги», виконують нормативно-селекційну функцію: вони визначають можливий суб'єкт злочину, його спеціальний статус, предмет посягання та межі повноважень, а відтак безпосередньо впливають на підслідність, підсудність і структуру предмета доказування у провадженнях за злочинами розділу XVII КК [7]. Первинна верифікація статусу суб'єкта є доказово вирішальною: саме від неї залежить релевантність і достатність корпусу документів про займану посаду, обсяг організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських повноважень, фактичну компетенцію в конкретних відносинах (посадові інструкції, штатні розписи, посадові регламенти, локальні акти, накази про наділення/делегування повноважень, положення про структурні підрозділи), а також дані службових журналів, систем керування діловодством, реєстрів адміністративних дій і журналів доступу до інформаційних систем. Для «осіб, що надають публічні послуги» доказове значення мають документи про допуск до професії/функції (свідоцтва, сертифікати, включення до реєстрів), журнали/реєстри нотаріальних і реєстраційних дій, логфайли інформаційних систем, відеозаписи робочих місць,

а також кореспонденція, що відображає зміст і підстави вчинених дій. Належне окреслення кола суб'єктів корелює з актуальними підходами Верховного Суду до розмежування «зловживання владою або службовим становищем» і «перевищення влади або службових повноважень», де вирішальним є саме наявний обсяг правомочностей та інтерес служби/юридичної особи [4; 5].

Поняття «неправомірної вигоди» виконує роль кваліфікаційного «ядра» для складів підкупу та зловживання впливом і спрямовує доказову діяльність на встановлення як факту пропозиції/обіцянки/надання або одержання блага, так і його каузального зв'язку з владним рішенням чи дією/бездіяльністю. З огляду на антикорупційне законодавство, вигода може мати грошову, майнову, нематеріальну або іншу економічно значущу форму, що потребує комплексного джерельного підтвердження (фінансові та платіжні документи, договори, акти виконаних робіт/наданих послуг, транзакційні сліди, відомості з банків за процесуальною процедурою, дані про пов'язаних осіб) та безперервного «ланцюга походження» кожної одиниці доказової інформації. У блоках, де наявна ознака «вимагання», судова практика вимагає додаткового доведення змісту та способів висування умов, часових і причинних зв'язків між вигодою та владним рішенням, а також належної ідентифікації посередників, каналів комунікації і грошових знаків [4; 5].

Кваліфікатори «істотної шкоди» та «тяжких наслідків» у справах про зловживання владою/службовим становищем і службову недбалість визначають не лише межі кримінально-правової оцінки, а й стандарт доказування, оскільки вимагають демонстрації економічно коректного способу обчислення шкоди, її матеріалізації у конкретних показниках (прямі збитки, упущена вигода, додаткові витрати тощо), а також переконливого причинно-наслідкового зв'язку між зловживальною дією (бездіяльністю) та результатом. У доказовій системі це зумовлює звернення до спеціальних знань і належного оформлення відповідних висновків експерта, економічних довідок, аудиторських висновків, актів ревізій/перевірок і порівняльних розрахунків, виконаних за загальноприйнятною методикою [4; 5]. При цьому підміна причинності простим часовим збігом або гіпотетичними припущеннями є неприпустимою з огляду на стандарти належності та допустимості.

Узгодження наведених дефініцій із процесуальною формою забезпечується приписами КПК щодо джерел і способів фіксації доказової інформації. Відомості набувають процесуального статусу доказів лише за умови їх походження з установлених законом джерел (показання, речові докази, документи, висновок експерта), одержання уповноваженим суб'єктом у межах компетенції, а також належного закріплення у формах, передбачених законом. Документ як джерело доказів потребує ідентифікації носія, фіксації реквізитів і перевірності походження (у т.ч. збирання метаданих для електронних документів). Висновок експерта має відповідати вимогам до предмета спеціальних знань, джерельної бази, методики та відтворюваності. Правила письмової та технічної фіксації – зокрема, суцільна аудіо-/відеофіксація ключових дій, фіксація часу, місця, учасників і використаних технічних засобів – виступають процесуальними гарантіями справжності та цілісності відомостей і водночас інструментом запобігання провокації під час негласних заходів і контрольованих операцій [11]. Саме в цьому полягає доказове значення дефініцій КК: вони «налаштовують» фокус збирання та перевірки відомостей, але їх процесуальна ефективність реалізується лише за умов суворого додержання приписів КПК щодо належного джерела, компетентного суб'єкта і належної форми фіксації, що забезпечує відтворюваність та судову верифікованість результатів [12; 13].

Система ідентифікаційних (демаскуючих) ознак у провадженнях щодо злочинів розділу XVII КК має будуватися як нормативно вивірена матриця індикаторів, прив'язаних до конкретних джерел відомостей і процесуальних дій, що забезпечують їхню належність і допустимість. У вихідній позиції така класифікація спирається на дефініційний апарат КК, процесуальні приписи КПК щодо джерел і форм фіксації доказової інформації, правила застосування заходів ОРД (у т. ч. негласних) та актуальні орієнтири судової практики ККС ВС і стандартів ЄСПЛ, які визначають межі правомірного втручання та заборону провокації [4; 5]. За критерієм походження й способу відображення слідів доцільно виокремити п'ять взаємодоповнювальних блоків демаскуючих ознак – організаційно-процедурні, реєстрово-документаційні, фінансово-транзакційні, комунікаційні/цифрові та пов'язані з декларуванням.

Організаційно-процедурний блок охоплює відхилення від установлених регламентів, процедур прийняття рішень і карт повноважень, а також ситуації конфлікту інтересів, що за своєю природою сигналізують про відступ від службових інтересів. До типових індикаторів належать позапланові або прискорені «нестандартні» маршрути погоджень; підміна компетентного суб'єкта іншим підрозділом/посадовою особою; зміна черговості або обсягу погоджень без належної письмової підстави; прийняття рішень за межами встановлених строків/робочого часу; поєднання службових функцій із приватними інтересами без врегулювання конфлікту. Релевантні джерела – посадові інструкції, положення та регламенти, розпорядчі акти, журнали діловодства, реєстри управлінських дій, службові журнали контролю, локальні політики комплаєнсу; у площині ОРД – матеріали спостереження за процедурою ухвалення рішень, які згодом підлягають процесуалізації через належні форми фіксації (протокол, додатки, відео. Конфлікт інтересів детектується шляхом зіставлення службових повноважень, приватних зв'язків і змісту прийнятих рішень; правове значення мають як факти неврегульованості конфлікту, так і ознаки «впливу» на результат на користь пов'язаних осіб. На етапі перевірки придатності відомостей критичною є суцільна технічна фіксація дій та обставин, що демонструє дотримання процесуальної форми і унеможливлює підміну чи ретроспективне «доведення» службових рішень.

Реєстрово-документаційний блок фокусується на аномаліях у нотаріальних та реєстраційних діях і первинній документації, які відхиляються від типових патернів. Індикаторами слугують здійснення дій у «незвичний час»; оформлення без належних підтвердних документів («брак первинки»); підміна обов'язкових додатків; відсутність або суперечливість підстав; невідповідність записів у різних реєстрах; ретроспективні правки без слідів погодження; розриви в журналах прийому та обліку дій. Джерела – витяги з реєстрів і журналів нотаріальних/реєстраційних дій, електронні журнали (лог-файли) інформаційних систем, відеозаписи з робочих місць, внутрішні інструкції/алгоритми; у межах КПК – протоколи огляду електронних кабінетів/систем із фіксацією метаданих і часового маркування, а також підтвердження автентичності електронних документів за правилами технічної фіксації. На доктринальному рівні та в методиках ОРД такі ознаки узгоджуються з поняттям «пошукових ознак об'єктів оперативного пошуку» і потребують подальшої процесуальної верифікації (у т. ч. через експертні дослідження документів, підписів, носіїв інформації) [1–3; 7; 9; 18–21; 27].

Фінансово-транзакційний блок охоплює ознаки удаваних або безеквівалентних правочинів, використання посередників/пов'язаних осіб, транзитні платежі, «кодові» призначення платежів, синхронізацію транзакцій із владними рішеннями, а також нетипові маршрути руху активів. Практично це виявляється як поєднання «порожніх» договорів (без реального обсягу робіт/послуг), розрахунків через посередницькі структури, дроблення сум,

«поворотних» платежів, що повертаються після ухвалення рішення, з грою у часі (накладення на дати підписання/затвердження актів). Належне документування передбачає трасування активів (asset tracing) на підставі законно одержаних фінансових відомостей, банківських документів, первинної бухгалтерії, податкових даних, а також фіксацію зв'язку між транзакціями та владними діями/бездіяльністю (каузальність). З огляду на позиції ККС ВС, особливу увагу слід приділяти ознакам «вимагання» як кваліфікуючій обставині у підкупі: зміст і спосіб висування умов, роль посередників, ідентифікація купюр/носіїв, часові кореляції між обіцянками та рішеннями мають бути доведені з належною технічною фіксацією і відсутністю ознак провокації [4; 5]. Додатковим орієнтиром для побудови доказування тут слугують напрацювання щодо документування фінансових епізодів у специфічних сферах (зокрема рефінансування), які демонструють зв'язок між фактичними даними та процесуальною формою їх закріплення.

Комунікаційно-цифровий блок концентрується на відомостях зі службового листування, переговорів, електронної пошти, месенджерів, журналах доступу до інформаційних систем, відеоспостереженні, а також на метаданих (час, автор, місце, технічні параметри), що забезпечують атрибуцію дій і хронологічну цілісність події. На етапі ОРД ці індикатори виконують евристичну функцію, однак їх подальша доказова придатність залежить від коректної процесуалізації: одержання відомостей уповноваженим суб'єктом, належного протокольного оформлення, фіксації технічних параметрів (time-stamp, хеш-значення, конфігурація обладнання/ПЗ), збереження носіїв і забезпечення відтворюваності для сторони захисту. Будь-які контрольовані контакти та використання негласних засобів мають відповідати критеріям пасивності державних органів і відсутності підбурювання; порушення цих критеріїв веде до «обнулення» доказової цінності матеріалів незалежно від формальної технічної фіксації. Доктрина оперативно-розшукового документування додатково вимагає аудиту «ланцюга походження» цифрових слідів і синхронізації каналів фіксації для уникнення розривів у логах і сумнівів щодо автентичності [18–20; 23–24].

Блок, пов'язаний із декларуванням, відображає дисбаланси між офіційними доходами/активами і фактичними витратами/майном, «забуті» корпоративні права, користування активами без правового титулу, а також операції дарування/безоплатного користування між пов'язаними особами. Ідентифікація таких ознак спирається на зіставлення відомостей декларацій із даними публічних і спеціальних реєстрів, інформацією про членів сім'ї, транспорт, нерухомість, а також на процесуально одержані довідки та пояснення; доказове значення мають експертні перерахунки порогів і підтвердження походження коштів/майна. Узагальнення ККС ВС орієнтують практику на чітке виділення причинно-наслідкового зв'язку між недостовірністю відомостей і наслідками, відмежування умислу від помилки та доведення факту обов'язку декларування з належним підтвердженням статусу суб'єкта [4; 5].

Узагальнюючи, кожен із наведених блоків виконує одночасно і «детекторну», і «процесуально-навігаційну» функцію: індикатори спрямовують органи виявлення до релевантних джерел, а вимоги КПК і Закону про ОРД – до належних способів їхнього збирання, фіксації та збереження. Доказова цінність ознак реалізується лише у зв'язці з дотриманням критеріїв належності й допустимості, забезпеченням безперервності «ланцюга походження», відсутністю провокації та можливістю незалежної перевірки захистом; саме така конструкція гарантує, що «мова ознак» трансформується у верифіковані судом докази, узгоджені з позиціями Верховного Суду й конвенційними стандартами [10; 13;16–20; 27].

Для практики виявлення та процесуального документування злочинів розділу XVII КК ключове значення має коректне «профілювання» кожного складу на рівні типових індикаторів події (red flags), карти релевантних джерел відомостей і перевірок, що забезпечують належність, допустимість та відтворюваність доказів відповідно до приписів КПК і Закону про ОРД, а також орієнтирів, закріплених в узагальненнях ККС ВС і стандартах ЄСПЛ щодо заборони провокації [4; 5; 28]. Нижче подано систематизований виклад таких «маяків» за групами складів.

Для складів зловживання владою або службовим становищем (статті 364, 364-1 КК) визначальними є ознаки вчинення дій всупереч інтересам служби/юридичної особи, спеціальна мета одержання неправомірної вигоди (у широкому розумінні антикорупційного законодавства) та спричинення шкоди з доведенням причинно-наслідкового зв'язку між діянням і результатом. Практичними індикаторами виступають нетипові маршрути та строки погоджень, вибірковість або прискореність ухвалення рішень, невмотивовані відступи від регламентів і локальних політик, незадекларований конфлікт інтересів. Коло джерел складають посадові інструкції, положення й статути, розпорядчі акти, журнали управлінських дій/АСДС, переписка, а також фінансові документи, що дозволяють відтворити економічний ефект і причинність (прямі збитки, упущена вигода, додаткові витрати). Доказова перевірка включає економічні та аудиторські розрахунки, експертні висновки, огляди реєстрів, зіставлення хронології владних дій із транзакційними слідами (протоколи огляду документів/систем, технічна фіксація, додатки). Нерозривність «ланцюга походження» доказової інформації (audit trail) і повнота технічної фіксації є критичними для допустимості.

Для перевищення влади або службових повноважень (ст. 365 КК) центральним є зіставлення картки повноважень суб'єкта з фактичними діями, що виходять за межі правомочностей, із можливим застосуванням насильства чи спецзасобів. Маяки виявлення: незаконні вимоги або обмеження прав; ухвалення рішень поза компетенцією; застосування примусу без правових підстав. Джерела: посадові регламенти, накази, службові журнали, відеозаписи (у т. ч. боді-камери/системи відеоспостереження), медична документація й судово-медичні експертизи, технічні експертизи щодо спецзасобів. Процесуальні дії: огляди місця події/носіїв, витребування локальних політик, допити, призначення експертиз; обов'язкова аудіо-/відеофіксація слідчих дій і належне пакування носіїв для збереження автентичності.

Для зловживання повноваженнями особою, що надає публічні послуги (ст. 365-2 КК), характерні аномальні реєстраційні та нотаріальні дії – «незвичний час», відсутність необхідної «первинки», невідповідність записів у суміжних реєстрах, серійність вигідних для пов'язаних осіб рішень. Маяки: журнали прийому та вчинення нотаріальних/реєстраційних дій, записи CRM/АСДС, лог-файли доступу, відеозаписи з робочих місць, документи про професійний статус (допуск, сертифікати, включення до реєстрів). Обов'язкова процесуалізація включає протоколи огляду електронних кабінетів/реєстрів з фіксацією метаданих, витребування інструкцій і локальних алгоритмів, експертизи документів/підписів за потреби.

Для службового підроблення та службової недбалості (статті 366, 367 КК) типовими індикаторами є розриви в метаданих і журналах, ретроспективні правки без належних слідів погодження, відсутність підтвердних документів, невідповідність між реєстровими даними й паперовими досьє. Ключові джерела: логи інформаційних систем, журнали діловодства, первинні документи та їх електронні образи, архівні копії, політики доступу. Перевірки: технічні/криміналістичні експертизи документів, ІТ-аудит, зіставлення версій/хеш-значень, аналіз часу/автора змін; для ст. 367 – додатково експертний розрахунок шкоди та доведення причинності між несумлін-

ним виконанням обов'язків і наслідками. Процесуальна форма – протоколи огляду/виїмки, експертні висновки, технічна фіксація, що гарантує автентичність і відтворюваність [4; 5].

Для злочинів підкупу, зловживання впливом і пов'язаних діянь (статті 368, 368-3, 368-4, 369, 369-2, 370 КК) «сигнальними» є пропозиції/натяки/домовленості щодо винагороди, використання посередників, «супровідні» удавані договори, транзитні платежі через пов'язаних осіб, а також ознаки «вимагання» як кваліфікуючої обставини (жорстке висування умов, створення штучних перепон) [7]. Релевантні джерела: записи комунікацій (листування, переговори), відео/аудіо ключових контактів, ідентифіковані грошові знаки/носії, бухгалтерія контрагентів, банківські документи (за процесуальною процедурою), дані про пов'язаних осіб. Контрольовані операції та інші НСРД плануються з урахуванням суворих антипровокаційних запобіжників: пасивність державних органів, фіксація ініціативи правопорушника, недопущення підбурювання, суцільна технічна фіксація, ідентифікація купюр/носіїв, синхронізація часу. Порушення цих критеріїв, відповідно до підходу ЄСПЛ і позицій ККС ВС, зумовлює недопустимість результатів незалежно від їх формальної фіксації [4; 5]. Процесуально оформлення має включати протоколи НСРД/контрольованих операцій, додатки з носіями, експертизи купюр/носіїв, протоколи огляду місця передачі, а також подальше трасування активів для підтвердження каузального зв'язку «вигода ↔ рішення/дія» [14; 24].

Для правопорушень у сфері декларування (статті 366-2, 366-3 КК) маяками виступають дисбаланси «доходи/витрати/активи», «забуті» корпоративні права/нерухомість/транспорт, користування активами без титулу, непрямі витрати (навчання, подорожі), що не кореспондують задекларованим даним [7]. Джерела: декларації (у тому числі історія змін), довідки з державних реєстрів речових прав/транспорту/корпоративних прав, відомості про членів сім'ї, банківські дані (за процесуальною процедурою), документи про витрати, пояснення. Процедурні перевірки: перехресна верифікація реєстрів, експертний перерахунок порогів, підтвердження статусу суб'єкта декларування та обов'язку декларування, фіксація часу подання/внесення змін, забезпечення автентичності електронних документів і метаданих. У частині умислу необхідно відмежовувати недбале неподання/помилку від умисного приховування, що випливає з узагальнень ККС ВС; належне процесуальне оформлення (протоколи огляду е-кабінету, витяги з реєстрів з часовими позначками, експертні висновки) мінімізує ризики недопустимості [4; 5].

Нарешті, для всіх груп складів спільними є трансверсальні вимоги: чітка прив'язка кожного індикатора до визначених законом джерел доказової інформації (документи, показання, речові докази, висновки експертів), здобуття відомостей уповноваженим суб'єктом у межах компетенції, суцільна технічна фіксація ключових епізодів, безперервність «ланцюга походження» та можливість незалежної перевірки захистом [7]. ОРД не є «передпроцесуальною зоною без правил»: її результати набувають юридичної сили виключно через коректну процесуалізацію за КПК і дотримання рамок, установлених Законом про ОРД, що прямо випливає як із національної судової практики, так і зі стандартів ЄСПЛ [26; 7; 4; 5; 28]. Саме така методика перетворює «маяки» виявлення на відтворюваний доказовий матеріал, придатний для судової оцінки.

Алгоритм документування злочинів у сфері службової діяльності та надання публічних послуг вибудовується як безперервна послідовність стадій від оперативно-розшукового виявлення індикаторів до процесуального оформлення відомостей у формі, що відповідає вимогам належності, допустимості, достовірності та достатності й забезпечує їхню судову відтворюваність. Вихідною передумовою є чітке визначення предмета доказування за ст. 91 КПК України: встановлення факту діяння (дії чи бездіяльності), суспільно небезпечних наслідків, причинно-наслідкового зв'язку між ними, спеціального суб'єкта та форми вини, а для корупційних і пов'язаних складів – також спеціальної мети одержання неправомірної вигоди та/або обставин «вимагання». На оперативному етапі це трансформується у побудову «карти події»: окреслення часопросторових меж епізоду, ролей учасників, службових повноважень і «інтересу служби/юридичної особи», попередню ідентифікацію джерел відомостей (документи, реєстри, комунікації, відео, фінансові транзакції) та визначення прогалин, які підлягають закриттю процесуальними засобами. Саме на цій стадії здійснюється первинне розмежування між «зловживанням» і «перевищенням» через порівняння фактичних дій із мандатом суб'єкта, що унеможливлює підміну правової кваліфікації припущеннями [18; 28].

Наступним кроком є планування джерел та процесуальних дій із урахуванням нормативної «архітектури» КПК. Документування вибудовується довкола законних джерел доказів (ст. 84 КПК): документів (ст. 99), висновків експерта (ст. 101–102), показань та речових доказів, причому кожне джерело має бути здобуте уповноваженим суб'єктом у межах компетенції та закріплене у належній формі [8]. План обов'язково включає протокольне оформлення слідчих (розшукових) дій (ст. 104–106 КПК) із відображенням часу, місця, учасників, умов проведення, ідентифікації та стану носіїв інформації, а також технічну фіксацію там, де вона є обов'язковою або забезпечує підвищений стандарт перевірності (ст. 107 КПК) [8]. Для фінансових епізодів завчасно визначаються процесуальні підстави доступу до банківської та бухгалтерської інформації, методики економічних розрахунків шкоди і залучення спеціальних знань з подальшою експертною легалізацією результатів. Для реєстрових та нотаріальних дій плануються огляди електронних кабінетів і реєстрів із фіксацією метаданих, витребування локальних регламентів та інструкцій, а також, у разі потреби, призначення технічних експертиз документів і підписів. Такий план виконує функцію «процесуальної карти», що мінімізує ризики виходу за межі компетенції, дублювання дій, втрати слідів і дефектів форми.

Критичною ланкою алгоритму є використання негласних слідчих (розшукових) дій та контроль за вчиненням злочину, які допускаються лише в межах та у спосіб, визначених КПК, із безумовним дотриманням заборони підбурювання (ст. 271 КПК) [8]. Проєктування таких дій має інкорпорувати «антипровокаційний» тест ЄСПЛ (*Teixeira de Castro v. Portugal*): продемонстровану ініціативу правопорушника, пасивність правоохоронців у комунікації, відсутність нав'язування предмета та умов діяння, нейтральний тон і зміст контактів, а також суцільну технічну фіксацію комунікацій і зустрічей [28]. У практичному вимірі це означає: фіксацію pre-event контексту (передісторії), протоколювання кожного контакту, маркування ідентифікованих грошових знаків/носіїв, синхронізацію часу між носіями, ретельну ідентифікацію посередників і каналів зв'язку, розмежування спостереження та ініціювання діяння, а також недопущення «підштовхування» до дії шляхом створення штучних перепон чи погроз. Невиконання цих критеріїв, як випливає з конвенційних стандартів та узагальнень ККС ВС, тягне недопустимість результатів незалежно від формальної наявності відео/аудіозаписів [4; 5]. На оперативному рівні дії мають додатково відповідати приписам Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» щодо підстав, меж повноважень і гарантій прав людини, із подальшою «процесуалізацією» результатів у формах, сумісних із КПК [26; 8].

Четвертий елемент алгоритму – забезпечення безперервності «ланцюга походження» (audit trail) і керування цифровими слідами. Для кожного носія інформації необхідно забезпечити індивідуалізацію, цілісність і відтворюваність: обчислення та фіксацію хеш-значень (для електронних даних), ведення журналів доступу та змін, контроль конфігурацій інструментів збору/зберігання, пакування та пломбування, документування передачі між посадовими особами й підрозділами, створення «чистих» робочих копій і збереження «сирих» даних. У протоколах мають відображатися технічні параметри (час, дата, версії ПЗ, серійні номери пристроїв), що дозволяють стороні захисту провести незалежну реплікацію; для електронних документів – ідентифікація формату, джерела, метаданих і способів вилучення/копіювання; для відео – синхронізація часових міток між різними каналами фіксації. Усі дії з носіями мають відповідати вимогам КПК до речових доказів і документів, а також враховувати ризики «змішування» потоків (наприклад, поєднання процесуальних і оперативних копій), що породжує сумніви в автентичності й тягне процесуальні втрати.

Завершальна стадія – відкриття матеріалів стороні захисту та забезпечення відтворюваності (ст. 290 КПК) [8]. Ідеться не лише про формальну передачу копій, а про створення умов для ефективної перевірки: надання інвентаризаційних описів і карт відповідності «подія → документ/носій → протокол → додаток», доступ до перевірних значень (хеш-таблиць, журналів доступу), копій «сирих» даних і «чистих» робочих копій, інформації про програмно-технічне середовище, у якому створено/відтворено матеріали. Такий підхід знімає типові заперечення щодо «непрозорості» походження чи «маніпуляції» носіями, підвищує переконливість доказової бази та відповідає вимогам справедливого судового розгляду. На всіх етапах алгоритм спирається на актуальні підходи ККС ВС до розмежування складів, тягаря доказування «вимагання», оцінки матеріалів НСРД і значення технічної фіксації, що у своїй сукупності формує передбачуваний стандарт належності та допустимості [4; 5]. У результаті послідовне проходження ланок «предмет доказування → план джерел/дій → НСРД без підбурювання → audit trail цифрових слідів → відкриття та відтворюваність» забезпечує трансформацію оперативної інформації в перевірювані судом докази, сумісні з приписами КПК, Закону про ОРД і конвенційними гарантіями [8; 14; 22].

Ключові підстави визнання доказової інформації недопустимою у провадженнях за злочинами розділу XVII КК випливають із нормативних вимог КПК щодо належності джерела, компетенції суб'єкта одержання, додержання процесуальної форми, гарантій прав людини і заборони провокації злочину, а також зі стандартів ЄСПЛ і актуальних узагальнень ККС ВС [4; 5]. Доктринально обґрунтована єдність змістової релевантності та процесуальної форми означає, що навіть інформаційно цінні відомості втрачають юридичну силу за наявності дефектів способу їх одержання і фіксації (статті 84–87, 103–107 КПК) [8]. У прикладному вимірі найбільш поширеними є такі групи ризиків.

По-перше, *провокація злочину* під час НСРД або контрольованих операцій: штучне створення ситуації злочину чи підштовхування до його вчинення дискваліфікує результати незалежно від наявності технічної фіксації. Тест ЄСПЛ (*Teixeira de Castro v. Portugal*) вимагає пасивності державних органів і демонстрації ініціативи правопорушника; відступ від цих критеріїв тягне недопустимість (ст. 271 КПК у системному зв'язку зі ст. 87 КПК) [28; 8]. Контрзаходи: планування НСРД із фіксацією передісторії контактів; нейтральний тон комунікацій; маркування ідентифікованих купюр/носіїв; суцільна аудіо-/відеофіксація з синхронізацією часових міток; виключення нав'язування умов діяння [14; 22].

По-друге, *перевищення мандата* (компетенції) органу/посадової особи при збиранні відомостей: виконання процесуальних дій неуповноваженим суб'єктом або поза межами повноважень, що прямо кореспондує до стандартів підсудності/підслідності і тягне втрату доказової сили результатів (статті 2, 9, 40, 41, 84–86 КПК; ст. 365 КК у площині матеріальної оцінки дій посадовців) [7; 8]. Контрзаходи: попереднє картографування компетенції (накази, положення, доручення); зазначення правової підстави в кожному протоколі; процесуальний контроль за делегуванням повноважень.

По-третє, *дефекти доступу/обшуку/вилучення*: порушення правил санкціонування, меж, способу проведення, опису і пакування вилученого (у т. ч. електронних носіїв) зумовлює істотне порушення прав і, як наслідок, недопустимість (статті 233–236, 237–241, 86–87 КПК) [8]. Контрзаходи: попереднє визначення об'єкта і меж пошуку; протоколювання конфігурації технічних засобів; створення «чистих» копій і збереження «сирих» даних; пломбування і маркування носіїв; негайна фіксація хронології доступів.

По-четверте, *відсутність або неповнота технічної фіксації дій*, де вона є обов'язковою або необхідною для перевірності (ст. 107 КПК): відсутність відеозапису огляду, вручення коштів чи ключових контактів знижує можливості судової верифікації і підсилює заперечення сторони захисту [8]. Контрзаходи: суцільна аудіо-/відеофіксація; резервування носіїв; синхронізація часу між каналами; фіксація технічних параметрів і умов запису.

По-п'яте, *розриви «ланцюга походження» (audit trail):* відсутність або суперечливість даних про походження, обіг і зміну стану носіїв/файлів, нечітка різниця між «сирими» й «робочими» копіями, відсутність хеш-таблиць – все це ставить під сумнів автентичність (статті 84, 99, 104–107 КПК) [8]. Контрзаходи: хешування на етапі одержання; журнали доступу/змін; інвентаризаційні описи й картки відповідності «подія → документ/носій → протокол → додаток»; контроль середовища відтворення.

По-шосте, *порушення прав людини* (непропорційні втручання у приватність, недопуск захисника, тиск на свідків тощо) активізують дію ст. 87 КПК і конвенційних стандартів, що призводить до виключення відповідних доказів із процесу [8; 28]. Контрзаходи: оцінка необхідності й пропорційності; мінімізація обсягу втручання; належне інформування і документування згод/заборон; дотримання процесуальних строків і гарантій.

Для стандартизації діяльності підрозділів виявлення, ОРД і досудового розслідування доцільно впровадити набір уніфікованих інструментів, які зводять «мову ознак» до відтворюваних процесуальних рішень і, відповідно, мінімізують ризики недопустимості.

Першим інструментом є *чек-лист ОРД/досудового* з послідовністю контрольних питань і дій: (1) суб'єкт – чи підтверджено статус «службової особи»/особи, що надає публічні послуги, документально (посадові інструкції, реєстри допусків); (2) повноваження – чи картографовано компетенцію та межі мандата, визначено «інтерес служби/юридичної особи»; (3) дія/бездіяльність – чи описано фактичний механізм події, часову лінію й учасників; (4) мета вигоди – чи ідентифіковано ознаки підкупу/впливу або «вимагання», чи зафіксовано каузальний зв'язок «вигода ↔ рішення/дія»; (5) наслідки – чи обраховано і задокументовано шкоду (економічні довідки, експертиза) та причинність; (6) джерела – чи визначено, одержано і процесуально закріплено документи (ст. 99 КПК), експертні висновки (ст. 101–102 КПК), речові докази, показання (ст. 84 КПК); (7) ланцюг походження – чи створено і перевірено audit trail (хеш-таблиці, журнали доступу, інвентаризація, пакування); (8) відсутність провокації – чи пройдений тест пасивності/ініціативи правопорушника; чи зафіксовано передісторію контактів і параметри контрольованих операцій.

Другим інструментом є *матриця ознак (Annex A)* – структурована форма «стаття КК ↔ група ідентифікаційних ознак ↔ реєстри/джерела ↔ процесуальні дії/форми фіксації ↔ ключові докази ↔ ризики/контрзаходи». Для ст. 364/364-1 у матрицю вносяться організаційно-процедурні відхилення, фінансові й комунікаційні індикатори; джерела – регламенти, АСДС, фіндокументи, комунікації; процесуальні дії – огляди документів/систем, експертизи, технічна фіксація; ключові докази – економічні розрахунки шкоди і причинність; ризики – дефекти форми/пропорційності, контрзаходи – валідація методик і повнота записів. Для ст. 365/365-2 – акцент на карті повноважень, журналах доступу, логах, відеозаписах, з відповідними експертизами; для ст. 366/367 – метадані/логи/аудит процесів; для ст. 368, 368-3, 368-4, 369, 369-2, 370 – сценарії контактів, посередники, ідентифікація коштів/носіїв, контрольовані операції з антипровокаційними запобіжниками; для ст. 366-2/366-3 – перехресна верифікація реєстрів, експертний перерахунок порогів, підтвердження статусу суб'єкта.

Третім інструментом є *набір мікрокейсів (Annex B)* – короткі, стандартизовані сценарії (8–10 рядків кожен), що демонструють маршрут від «ознаки» до процесуального доказу. Наприклад: (а) «незвичний час» нотаріальної дії → огляд е-кабінету з метаданими → витребування локальних регламентів → експертиза підпису/документа → зіставлення з вигодонабувачами; (б) «супровідний» договір з підприємцем-посередником → аналіз транзакцій → ідентифікація пов'язаних осіб → контрольована операція без підбурювання → маркування купюр → відеофіксація передачі → трасування активів; (в) «серія» рішень у межах повноважень із конфліктом інтересів → карти погоджень і регламентів → службові журнали → пояснення й документи щодо врегулювання конфлікту → кваліфікаційна оцінка та, за потреби, експертні розрахунки шкоди.

Запропоновані інструменти мають бути імплементовані у внутрішні СОП (standard operating procedures) підрозділів, із прив'язкою до статей КПК і контрольних точок допустимості, що відображено в узагальненнях ККС ВС. Така інституціоналізація перетворює «маяки» на алгоритми, а алгоритми – на перевірюваний доказовий матеріал, сумісний зі стандартами національного процесуального права та конвенційними гарантіями [4; 5; 7; 24].

Висновки. Запропонована у статті модель організації виявлення та документування злочинів розділу XVII КК України спирається на поєднання дефініційного апарату матеріального права і процесуальних фільтрів Кримінального процесуального кодексу та демонструє, що доказова спроможність у справах про службові та «публічно-сервісні» правопорушення визначається не лише релевантністю фактичних даних, а насамперед належністю джерела, компетенцією суб'єкта одержання і дотриманням встановленої законом форми фіксації. Дефініції «службової особи», «особи, яка надає публічні послуги», а також зміст кваліфікуючих ознак («неправомірна вигода», «істотна шкода», «тяжкі наслідки») виконують селекційну функцію для предмета доказування і одночасно слугують орієнтирами для вибору джерел відомостей (регламенти, АСДС/журнали дій, первинна документація, комунікації, фінансові дані) та спеціальних знань (економічні й технічні експертизи.

Класифікація ідентифікаційних (демаскуючих) ознак за п'ятьма блоками – організаційно-процедурним, реєстрово-документаційним, фінансово-транзакційним, комунікаційно-цифровим і блоком декларування – забезпечує системне «профілювання» складів та переводить індикатори у мову конкретних джерел і процесуальних дій. Такий підхід уникає фрагментарності, забезпечує логіку переходу від ознаки до перевіряльної інформації і від інформації до процесуально придатного доказу, що узгоджується з актуальними орієнтирами ККС ВС щодо розмежування «зловживання»/«перевищення», тесту «вимагання», порогів шкоди та оцінки матеріалів НСРД.

Алгоритм «ОРД → КПК» структурує доказову діяльність у п'ять послідовних ланок: визначення предмета доказування (ст. 91 КПК); планування джерел і процесуальних дій (ст. 99, 101–102, 104–107 КПК); проведення НСРД і контрольованих заходів без підбурювання (ст. 271 КПК) з вбудованим тестом *Teixeira de Castro v. Portugal* (пасивність державних органів, ініціатива правопорушника, нейтральний тон/зміст контактів); забезпечення безперервності «ланцюга походження» (audit trail) та керування цифровими слідами (хеш-таблиці, журнали доступу, конфігурації інструментів); відкриття матеріалів і забезпечення відтворюваності (ст. 290 КПК). Дотримання цього алгоритму мінімізує типові дефекти допустимості (перевищення мандата, порушення правил доступу/обшуку/вилучення, відсутність технічної фіксації, розриви audit trail, порушення прав людини) і створює умови для незалежної перевірки захистом.

Окрему доказову вагу має інтеграція узагальнень ККС ВС (І півріччя 2025 р.; липень 2025 р.), які задають операційні стандарти для кваліфікації та оцінки доказів у корупційних і службових провадженнях, і які, у поєднанні з приписами Закону «Про запобігання корупції» та Закону «Про оперативно-розшукову діяльність», формують єдине нормативно-практичне тло для правомірного збирання, фіксації та використання відомостей. Водночас застосування конвенційного тесту ЄСПЛ до контрольованих операцій і НСРД гарантує фільтрацію будь-яких результатів, здобутих із порушенням заборони провокації, що запобігає ураженню доказового масиву на судовій стадії.

Практичний результат дослідження полягає у перетворенні «мови ознак» на відтворювані процесуальні процедури: запропоновано уніфікований чек-лист ОРД/досудового («суб'єкт → повноваження → дія/бездіяльність → мета вигоди → наслідки → джерела → ланцюг походження → відсутність провокації») та матрицю ознак (Annex A) у форматі «стаття КК ↔ група ознак ↔ реєстри/джерела ↔ процесуальні дії ↔ ключові докази ↔ ризики/контрзаходи», доповнені мікрокейсами (Annex B) для типових сценаріїв. Їх імплементація у внутрішні інструкції підрозділів (SOP) забезпечує стандартизацію практики, зниження ризиків недопустимості, підвищення передбачуваності кваліфікації та якості судової оцінки. Рекомендовано прийняти матрицю ознак і чек-лист як обов'язкові додатки до локальних регламентів планування НСРД і слідчих (розшукових) дій, із прямими посиланнями на процесуальні статті та контрольні точки допустимості, а також передбачити внутрішній аудит виконання вимог «audit trail» для цифрових слідів. Така інституціоналізація перетворює ризик-орієнтоване управління доказами на сталу організаційну практику і відповідає як національним процесуальним вимогам, так і конвенційним гарантіям справедливого судового розгляду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бандурка О. М. Оперативно-розшукова діяльність: підручник. Ч. 1. Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. 336 с.
2. Бандурка О. М. Оперативно-розшукова компаративістика: монографія. Харків: Золота міля, 2013. 352 с.
3. Бандурка О. М. Теорія і практика оперативно-розшукової діяльності: монографія. Харків: Золота міля, 2012. 620 с. URL: джерело потребує уточнення.
4. Верховний Суд. Огляд судової практики ККС ВС за І півріччя 2025 року (рішення, внесені до ЄДРСР 01.01.2025–30.06.2025). URL: https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/ogliady/Oglyad_KKS_I_pivr_2025.pdf
5. Верховний Суд. Огляд судової практики ККС ВС за липень 2025 року. URL: https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/ogliady/Oglyad_KKS_07_2025.pdf

6. Долженков О. Ф., Некрасов В. А., Черкасов Ю. Є. Основи розвідки в середовищі та інфраструктурі злочинності: монографія. Одеса: Від-во ОЮІ НУВС, 2003. 198 с.
7. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III (чинна редакція). URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/2341-14
8. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 №4651-VI (чинна редакція). URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/4651-17
9. Оперативно-розшукова діяльність: навч. посіб. / Є. М. Моісеєв, О. М. Джужа, Д. Й. Никифорчук та ін.; за ред. проф. О. М. Джужи. Київ: Правова єдність, 2009. 310 с.
10. Погорецький М. Теорія кримінального процесуального доказування: проблемні питання. *Право України*. 2014. № 10. С. 12–25. URL: https://pravoua.com.ua/uk/store/pravoukr/pravoukr_10_14/Pogoretskyi_10_14
11. Погорецький М. А. Застосування провокації в ході негласних розслідувань: питання правомірності. *Вісник кримінального судочинства*. 2016. № 1. С. 33–43. URL: https://vkslaw.com.ua/index.php/journal/article/view/525 (PDF: https://vkslaw.com.ua/index.php/journal/article/download/525/479/)
12. Погорецький М. А. Засоби пізнання злочину в оперативно-розшуковій діяльності і в кримінальному процесі. *Вісник Академії прокуратури України*. 2007. № 1. С. 77–82.
13. Погорецький М. А. Кримінально-процесуальна оцінка матеріалів оперативно-розшукової діяльності. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності*. 2007. № 1. С. 121–129.
14. Погорецький М. А. Негласні слідчі (розшукові) дії: проблеми провадження та використання результатів у доказуванні. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 270–277. URL: джерело потребує уточнення.
15. Погорецький М. А. Нова концепція кримінального процесуального доказування. *Вісник кримінального судочинства*. 2015. № 3. С. 63–79. URL: https://vkslaw.knu.ua/images/verstka/3_2015_Pogoretskyi.pdf
16. Погорецький М. А. Початок досудового розслідування: окремі проблемні питання. *Вісник кримінального судочинства*. 2015. № 1. С. 93–103. URL: https://vkslaw.com.ua/index.php/journal/article/view/431 (PDF: http://vkslaw.knu.ua/images/verstka/1_2015_Pogoreckiy.pdf)
17. Погорецький М. А. Поняття та сутність легалізації оперативно-розшукової інформації. *Вісник Луганського держ. ун-ту внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка*. Спец. вип. № 4. 2010. С. 26–40.
18. Погорецький М. А. Проблеми використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності в кримінальному процесі: монографія. Київ: РВВ НА СБУ, 2004. 336 с.
19. Погорецький М. А. Теорія доказів – методологічна основа оперативно-розшукового документування організованої злочинної діяльності. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2010. № 22. С. 175–185.
20. Погорецький М. А. Функціональне призначення оперативно-розшукової діяльності у кримінальному процесі: монографія. Харків: Арсіс ЛТД, 2007. 576 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/UP/POGORECKIY_2007.pdf
21. Погорецький М. А., Кумилко А. С. Фактичні дані та їх значення для документування оперативними підрозділами злочинів у сфері рефінансування Національним банком України вітчизняних банків. *Вісник кримінального судочинства України*. 2015. № 4. С. 54–62. URL: джерело потребує уточнення.
22. Погорецький М. А., Сергєєва Д. Б. Негласні слідчі (розшукові) дії та оперативно-розшукові заходи: поняття, сутність і співвідношення. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2014. № 2(33). С. 137–141.
23. Погорецький М., Шеломенцев В. Оперативно-розшукове документування (документування в оперативно-розшуковій діяльності, оперативне документування). У: *Міжнародна поліцейська енциклопедія*: у 10 т. Т. VI: Оперативно-розшукова діяльність поліції (міліції). Київ: Атіка, 2010. С. 611–613.
24. Погорецький М., Шеломенцев В. Пошукові ознаки об'єктів оперативного пошуку: поняття та сутність. *Вісник Академії управління МВС*. 2010. № 4(16). С. 114–121.
25. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII (чинна редакція). URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/1700-18
26. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII (чинна редакція). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12
27. Шумило М. Є., Погорецький М. А. Проблеми використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності в доказуванні у кримінальних справах: теоретичний та практичний аспекти. *Вісник Луганського ін-ту внутр. справ*. 2001. Вип. 3. С. 199–209.
28. ECHR, *Teixeira de Castro v. Portugal*, Judgment of 9 June 1998 (entrapment). URL: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58193

Дата першого надходження рукопису до видання: 26.09.2025
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 20.10.2025
Дата публікації: 29.10.2025